

За таким підходом реалізації дуальної форми здобуття вищої освіти ЗВО та підприємство стають співпровайдерами освітніх послуг. Бізнес бере участь у розробці робочих та індивідуальних навчальних планів, оцінює результати студента. Після закінчення ЗВО за дуальною системою суб'єкт бізнесу, що прийняв участь у підготовці здобувача, отримує молодого висококваліфікованого та максимально мотивованого працівника. ЗВО, у свою чергу, отримують можливість дати здобувачам реальні кейси, практику, максимально наблизити освітні програми до потреб бізнесу, а також побудувати навчання за найновішими технологіями та трендами індустрії.

Список використаних джерел

1. Перезовова І.В. Алгоритміка дій ЗВО при оформленні переходу студента на дуальну форму здобуття вищої освіти. *Матеріали VII* Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти» (Київ, 27 квітня 2021 р.) *Режим доступу:* <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/APSE/article/view/15865>

Поленкова Марина Володимирівна

доктор економічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

Сизоненко Олена Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні зміни в суспільстві, що відбуваються під впливом пандемії Ковід-19, торкнулися практично всіх сфер життя соціуму і призвело до формування низки проблем у стійких соціальних системах. Особливо гостро виклики стоять перед системою вищої освіти. Організація освітнього процесу в дистанційній формі перебуває в центрі уваги вітчизняних і міжнародних дослідників.

Нинішні методи організації роботи в дистанційному форматі достатньо повно висвітлюються в науковій літературі закордонних фахівців [1-4].

Онлайн-навчання не є новим відкриттям, по суті такий вид навчання з'явився в 1980-х роках, а розвитку онлайн-освіта набула к 2000 року, переважно здебільшого, як форма додаткового альтернативного навчання, але модель «основної місії», що гарантує стійкість навчального процесу [5, с.2].

Описуючи ситуацію, що склалася в освіті, Хілц і Турофф [6, с.] відмічають, що сучасна трансформація буде розглядатися, як революційні модифікації в специфікаціях вищої освіти, як процесу і як установа в наступні 50 років, оскільки трансформація перейшла у навчальні гібридні програми із застосуванням цифрових технологій, з використанням покращеної конструктивістської, орієнтованої на учня, кооперативної педагогіки для кількох

сотень «університетів», які функціонують у всьому світі. Ці дослідники додали, що онлайн-навчання – це новий соціальний процес який набирає обертів, як сурогат звичайного очного класу, але розглядається з точки зору процесів заміни, які були затавровані як процеси, що руйнують.

Як серйозний виклик системі освіти розглядають перехід в онлайн Т. Сурма та П. Кіршнер, які вважають, що «сьогодні університети змушені в прискореному темпі робити іншими свої традиційні процеси навчання на основі технологій дистанційного навчання, із застосуванням сучасних навчальних технологій» [8, с. 2].

При дослідженні проблеми впровадження і розвитку дистанційного навчання у роботі «Сила зворотного зв'язку», яка опублікована в 2007 р., Дж. Хатті та Х. Тімперлі зазначають: «щоб рухатися вперед в онлайн-середовищі навчання, студенти мають знати, які наступні кроки слід виконати, а викладачі повинні знати, як ці кроки можуть бути максимально полегшені» [9, с. 87].

Слід зазначити, що з одного боку дистанційне навчання потрібно розглядати, як альтернативну форму навчання, що молоді люди цілком інтегровані в цифровий навчальний простір, з іншого – як додаткову форму до традиційної форми навчання.

Необхідно зупинитися на потенціалі дистанційного навчання:

1) для вищих навчальних закладів:

- можливість розширити цільову аудиторію;
- інклюзивне навчання, за індивідуальною програмою;
- розвиток навичок роботи із сучасними засобами інформатизації і телекомунікації;
- варіативність і швидка змінюваність засобів навчання;
- швидкість обміну інформацією;
- формування та розвиток потужної цифрової бібліотеки;
- надавати ефективні послуги викладачам, ЗВО та іншим зацікавленим сторонам через цифрову бібліотеку;
- тенденції до індивідуалізації в навчанні.

2) для здобувачів вищої освіти:

- організація особистого навчального процесу;
- вибір місця та часу для самостійного вивчення матеріалу;
- можливість навчатися в різних навчальних закладах в різних країнах світу, не змінюючи місця проживання;
- можливість отримання освіти без відриву від трудової діяльності;
- можливість отримання додаткових електронних навчальних матеріалів на базі moodle;
- навчання тих, хто фізично не може перебувати в аудиторії;
- здобувачі вищої освіти відповідають за результати свого навчання.

Розглянувши потенціальні можливості дистанційного навчання перейдемо до загроз, які виникають при діджител - системі навчання:

1) для вищих навчальних закладів:

- запровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах потребує додаткового фінансування для програмно-технічного обладнання, підготовку спеціалістів для обслуговування технічного оснащення;

- для введення дистанційного навчання, кожному вищому навчальному закладу потрібно створювати власну Інтернет інфраструктуру;
- загальна діджиталізація викладачів ВНЗ;
- викладачі повинні постійно вивчати та вдосконалювати інтерактивні онлайн-інструменти, що потребують значних витрат часу та сил;
- складний контроль якості засвоєння навчального матеріалу здобувачами вищої освіти;
- при проведенні навчальних занять в аудиторії викладач відчуває як ЗВО розуміють матеріал, коли змінити темп викладання, коли потрібно додати додаткові роз'яснення, коли потрібно навести приклад. При дистанційному навчанні такий зв'язок втрачається;
- висока трудомісткість створення методичних матеріалів для дистанційного навчання.

2) для здобувачів вищої освіти:

- практично весь навчальний матеріал ЗВО вивчає самостійно. Це потребує високої мотивації до навчання, відповідальності та самоконтролю. Підтримувати необхідний темп навчання без постійного контролю вдається не всім;
- при дистанційному навчанні особистий контакт ЗВО один з одним та з викладачами мінімальний, або зовсім відсутній. Така форма навчання не сприяє розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді, вмінню публічного виступу;
- не на всіх спеціальностях можна вчитися дистанційно;
- здобувач вищої освіти не має можливості особисто отримувати навчальні консультації у викладача;
- дуже низький відсоток здобувачів вищої освіти усвідомлюють, що самостійна робота над предметом необхідна, особливо це стосується ЗВО першого курсу.

Отже, слід зазначити, що сучасна система навчання швидко еволюціонує, змінює траєкторію набутих методів навчання та компетенцій. Використання цифрових пристроїв у дистанційному навчанні вплинуло на формування цифрової компетенції та цифрової грамотності. Цифрова компетенція – це група навичок, знань та умінь, необхідних під час використання цифрових технологій та пристроїв, для виконання обов'язків, вирішення проблем, управління інформацією, спільної ефективної роботи та етикету [10. с.]. Слід зазначити, що ЗВО та викладачі з низьким рівнем цифрової компетенції можуть відставати в онлайн-навчанні.

Таким чином, щоб залишатися актуальними в сучасній цифровізації світу здобувачі вищої освіти повинні бути мотивовані для отримання цифрових компетенцій.

Список використаних джерел

1. Phipps, R., Merisotis, J. (1999). *What's the Difference? A Review of Contemporary Research on the Effectiveness of Distance Learning in Higher Education*. Institute for Higher Education. April 1999. Available at: <http://www.ihep.org/research/publications/whats-difference-review-contemporary-research-effectiveness-distance-learning>

2. Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., Zvacek, S. (2011). Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education. *American Journal of Distance Education*. Vol. 25(3), pp. 201-204. DOI: 10.1080/08923647.2011.589757
3. Bowen, W. (2014). Higher Education in the Digital Age. *IEEE Transactions on Professional Communication*. Vol. 57, no. 2, pp. 150-153. DOI: <https://doi.org/10.1109/TPC.2014.2311873>
4. Sergeev, A.G., Jigalov, I.E., Balandina, V.V. (2012). *Vvedenie v elektronnoe obuchenie* [Introduction to E-Learning]. Vladimir: Vladimir State Univ. Publ., 182 p. Available at: <http://e.lib.vlsu.ru/bitstream/123456789/2298/1/00838.pdf> (In Russ.)
5. Ribeiro, R. (2020, April 14). How university faculty embraced the remote learning shift. EdTech Magazine. <https://edtechmagazine.com/higher/article/2020/04/how-university-faculty-embraced-remote-learning-shift>
6. Hiltz, S. R., & Turoff, M. (2005). Education goes digital: The evolution of online learning and the revolution in higher education. *Communications of the ACM*, 48(10), 59–64. <https://doi.org/10.1145/1089107.1089139>
7. Olasile Babatunde Adedoyin & Emrah Soykan (2020): Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities, *Interactive Learning Environments*, DOI: 10.1080/10494820.2020.1813180
8. Surma, T., Kirschner, P. (2020). Technology Enhanced Distance Learning Should Not Forget How Learning Happens. *Computers in Human Behavior*. Vol. 110. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106390>
9. Hattie, J., Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Education Research*. Vol. 77, no. 1, pp. 81-112. DOI: <https://doi.org/10.3102/003465430298487>
10. Ferrari, A. (2012). Digital competence in practice: An analysis of frameworks

Приходько Наталія Вікторівна,
магістрант кафедри креативних індустрій та соціальних інновацій,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

Гавриленко Катерина Олексіївна,
магістрант кафедри креативних індустрій та соціальних інновацій,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

КОНЦЕПТ «СПІВЧУТТЯ ДО СЕБЕ» В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Специфіка професії фахівця соціальної сфери передбачає велику кількість ситуацій з високою емоційною насиченістю і комунікативною складністю міжособистісного процесу. Відтак актуальним є пошук шляхів розвитку тих особистісних характеристик фахівця соціальної роботи, які б могли забезпечити ефективне професійне здійснення та збереження власного психологічного здоров'я. Однією з таких характеристик виступає концепт «співчуття до себе».

Увага науковців переважно зосереджується саме на розвитку емпатії працівника соціальної сфери до клієнтів соціальної роботи. Співчувати означає «страждати з кимось», вміти розпізнати емоційний біль свого